

Godskrivning av praksis for tidligere lærekandidater

Utdanningsdirektoratet har svart Statsforvalteren i Oslo og Viken om godskrivning av praksis for tidligere lærekandidater som ønsker fag- eller svennebrev gjennom praksiskandidatordningen.

TOLKNINGSUTTALELSE 07.10.2021

Gjelder

- Opplæringslova - § 3-5. Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole
- Forskrift til opplæringslova - § 11-12. Tidlegare læretid eller praksistid

Vi viser til deres brev 23.08.2021, som gjelder godskrivning av praksis for tidligere lærekandidater.

Bakgrunn

Dere har mottatt en henvendelse fra Viken fylkeskommune, som gjelder godskrivning av praksis fra tidligere lærekandidater, som ønsker fag- eller svennebrev gjennom praksiskandidatordningen. Fylkeskommunen skriver:

«Saksbehandlingspraksisen fra fylke til fylke er svært forskjellig, men den vanligste praksisen er at man automatisk godkjenner 4 år praksis for lærekandidater som har fullført løpet. Det vil si, at en lærekandidat som ikke har tatt alle fag, samt har reduserte mål fra læreplanen i en lærekontrakt – vil få full uttelling for dette i en søknadsprosess for oppmelding som praksiskandidat. De vil da kun måtte dokumentere 1 år praksis og bestått 3102 eksamen.»

Dere viser til rundskrivet om praksisbrev i Udir-2-2017, og fremhever at både lærekandidatordningen og praksisbrevordningen er basert på opplæring i et utvalg av kompetansemål fra de ordinære læreplanene. Forskjellen mellom ordningene er i hovedsak at lærekandidatordningen er individuelt tilpasset, mens praksisbrevordningen er mer standardisert og gruppebasert. Praksisbrev er også basert på en felles lokal læreplan.

For en lærekandidat med reduserte mål vil det ikke bli riktig å automatisk godkjenne/godskrive fire års praksis for fullført løp, i en søknad om fag- eller svenneprøve for praksiskandidater. Dere mener fylkeskommunene må gjøre en individuell vurdering av om søkeren har en allsidig, dokumentert praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget, jf. opplæringsloven (heretter oppl.) § 3-5 og forskrift til opplæringsloven (heretter forskriften) § 11-12. Dere ønsker en vurdering av om dere har tolket regelverket riktig.

Vårt svar

Som dere viser til kan tidligere lærekandidater få godskrevet læretiden fullt ut som praksistid ved ønske om fag- eller svennebrev etter praksiskandidatordningen, jf. forskriften § 11-12 første ledd. Forutsetningen etter denne bestemmelsen er at vedkommende kan vise til «allsidig, dokumentert praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget». Om en praksis er allsidig beror på en konkret vurdering. Dette innebærer at fylkeskommunen må foreta en individuell vurdering av kandidatens tidligere praksis, og ta stilling til om denne er tilstrekkelig allsidig.

Som dere viser til er lærekandidatordningen er individuelt tilpasset ordning, som innebærer at den enkelte lærekandidaten kan få opplæring i alt fra ett kompetansemål, til opplæring i tilnærmet hele læreplanen. Dersom praksis er slik dere beskriver, at fylkeskommunen automatisk godkjenner fire års praksis for alle tidligere lærekandidater som har fullført sitt individuelle løp, er dette etter vår vurdering feil tolkning og praktisering av regelverket.

For å få vitnemål eller fag- eller svennebrev, må normalt alle fag og eksamener i henhold til læreplanverket være bestått. Dersom kravet til fag- og timefordeling ikke skulle gjelde

for godskrivningsreglene, ville dette kunne undergrave vilkårene for utstedelse av vitnemål og fag- og svennebrev. ¹ Fylkeskommunene må derfor foreta en konkret individuell vurdering, og ikke automatisk godskrive fire års praksis for lærekandidater som har fullført løpet.

Vi gjør oppmerksom på at fylkeskommunen i særlige tilfeller og ved særlige fagkombinasjoner, der godskrivningsreglene etter en faglig vurdering vil gi et urimelig resultat, har anledning til å gi dispensasjon fra godskrivningsreglene etter forskriften § 11-15. En slik dispensasjonsadgang kan være aktuell å benytte for fylkeskommunen i saker om tidligere lærekandidater, som eksempelvis kun mangler opplæring i noen få kompetansemål for å oppfylle vilkåret om allsidig praksis.

Avslutningsvis vil vi bemerke at ordlyden i forskriften § 11-12 første ledd trolig er årsaken til at godkjenningspraksisen i saker som dette har utviklet seg i feil retning. Vi vil derfor se nærmere på en mulig endring av ordlyden i denne bestemmelsen i forbindelse med arbeidet med ny forskrift til opplæringsloven.

Konklusjon

Vi er enige med dere i tolkningen av regelverket. Konklusjonen er altså at det ikke er anledning til å automatisk godskrive fire års praksis for lærekandidater som har fullført løpet, men at fylkeskommunen må foreta en konkret vurdering av om kandidaten har en allsidig, dokumentert praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget, jf oppl. § 3-5, jf. forskriften § 11-12.

Vår referanse: 2021/9071

¹ Udir-2-2017

Vedlegg

- [Udir-2-2017](#)

